

Beleid bio-smeermiddelen voor werkmaterieel Staatsbosbeheer en derden

Uitgangspunten van beleid

1. Algemeen

Dit beleidsdocument beschrijft de specifieke eisen voor smeermiddelen voor het werkmaterieel*, ingezet voor werkzaamheden in de natuurterreinen van Staatsbosbeheer.

Staatsbosbeheer streeft naar een zo duurzaam mogelijke inzet van het werkmaterieel en het voorkomen van emissie van-, of schade door, fossiele- en synthetische smeermiddelen naar het milieu. Hierna puntsgewijs de uitgangspunten van het beleid.

- 1.1. In het programma van eisen voor het in-kopen of inhuren van werkmaterieel is het uitgangspunt 'geen smeermiddelen tenzij het noodzakelijk is'. Indien noodzakelijk, is de hoogst verkrijgbare mate van duurzame kwaliteit, gegarandeerde biologische afbreekbaarheid en technische houdbaarheid de norm.
- 1.2. Bio-smeermiddelen (voor open smeersystemen) voldoen altijd aan de biologisch afbreekbare kwaliteit en toxiciteitsniveau van het Europees Eco Label, of vergelijkbaar keurmerk en voldoen minimaal aan de specificaties van de machinefabrikant.
- 1.3. Smeeroliën voor gesloten smeersystemen zijn van Eco Label kwaliteit mits de technische specificaties kunnen voldoen aan de specificaties die de machinefabrikant eist.
- 1.4. Voor de keuze van het type smeermiddel is een kwaliteits- en kostenanalyse de basis. De analyse bevat de mate van duurzaamheid/milieurisico, onderhoud, analyses, technische kwaliteit, onderhoudsinterval en de jaarlijkse kosten.
- 1.5. Onderdelen die voorzien zijn van 'Longlife' synthetische bio-oliën zijn duidelijk zichtbaar gekenmerkt met minimaal het merklogo en zo mogelijk het type olie.
- 1.6. Specifieke eisen en normen voor bio-smeer-

middelen zijn beschikbaar op het platform www.biosmeermiddelen.nl van de Rijks overheid. Kopie van de tekst is opgenomen in bijlage 1.

2. Type smeermiddelen, analyses en onderhoud

- 2.1. De kwaliteit van 'Longlife' synthetische (HEES) oliën, met langere stand tijden dan voorgeschreven door de machinefabrikant, wordt geborgd door een kwaliteitsanalyse op de door de fabrikant voorgeschreven verversingstermijn. Dit geldt minimaal voor grotere olievoorraden (10 liter of meer). Op basis van de onderhoudshistorie en het risicoprofiel is afwijken op het interval mogelijk. Afwijken kan alleen onder verantwoordelijkheid van het onderhoudsbedrijf. Het onderhoudsbedrijf archiveert de analyseresultaten in het onderhoudsprotocol van ieder individueel werkmaterieel.
- 2.2. Het is toegestaan dat smeermiddelen voor specifieke onderdelen van een voertuig of machine van een verschillende fabrikant zijn. Het uitgangspunt is een optimale smering met het best passende product voor het onderdeel, met de hoogste mate van duurzaamheid en een optimaal kostenniveau. Het is een eis dat tractoren en werktuigen van Staatsbosbeheer onderling uitwisselbaar zijn waarbij de longlife (hydrauliek) olie kwaliteit niet wordt aangetast door ongewenste vermenging.
 - 2.2.1. Hydrauliek- en achter brug olie voor tractoren en aanbouwwerktuigen zijn van eenduidige chemisch-technische kwaliteit. Voor deze toepassing is een 'Longlife' kwaliteit bio-olie op basis van verzadigde synthetische esters voorgeschreven.
 - 2.2.2. Voor motorolie, tandwielkasten en overige toepassingen wordt zo mo-

gelijk een hoogwaardige 'Longlife' bio-variant toegepast die voldoet aan de specificaties van de machinefabrikant.

- 2.3. Het vermengen van chemisch-technisch gelijkwaardige 'Longlife' oliën is toegestaan mits de smeermiddelen leverancier(s) schriftelijk garanderen dat het vermengen geen nadelige invloed heeft op de 'Longlife' kwaliteit en voldoet aan de specificaties van de machinefabrikant. De smeermiddelenfabrikant kan ook de garantie van de fabrikant overnemen. Dit garantiecertificaat is beschikbaar bij het onderhoudsbedrijf.
- 2.4. De duurzaamheid- en kwaliteitsanalyses voor 'Longlife' oliën gaan naar het laboratorium via de smeermiddelenleverancier. Het laboratorium behoort de smeer kwaliteit, verontreinigingen en vermenging van verschillende oliesoorten vast te stellen, stelt een objectieve kwaliteitsuitslag op en een advies voor het gebruik. Staatsbosbeheer heeft het recht de monsteruitslagen op te vragen bij het onderhoudsbedrijf.
- 2.5. Onderhoudsbedrijven voeren het onderhoud voor 'Longlife' synthetische oliën uit op basis van de uitslag van de kwaliteitsanalyse en nemen deze op in het onderhoudsrapport van de tractor of machine.
- 2.6. Onderhoudsbedrijven en teams kunnen beschikken over een fijn partikel filtersysteem of machine voor het reinigen van grotere olievoorraden voor een langere levensduur. De afweging voor de inzet van dit systeem is onderdeel van de kostenanalyse.
- 2.7. Onderhoudsbedrijven kunnen alleen met toestemming van Staatsbosbeheer de gehele 'Longlife' olievoorraad verversen als met de analyse uitslag vaststaat dat de benodigde kwaliteit niet meer verkrijgbaar is met een nabehandeling van filteren en bijmengen van nieuwe olie.

3. Uitvoering en verantwoordelijkheden

- 3.1. De contractbeheerder voor materieel (landelijk adviseur W&M vanuit Team Facilitair & Bedrijfsmiddelen) overlegt met leveranciers

het beleid en uitvoeringsprotocol voor inzet van bio-smeermiddelen voor het werkmaterieel.

- 3.2. De (landelijk) leverancier van het type werkmaterieel is verantwoordelijk voor het afleveren van de machine met de smeermiddelen die voldoen aan het beleid van Staatsbosbeheer.
- 3.3. De (landelijk) leverancier is verantwoordelijk voor het instrueren van de dealers/onderhoudsbedrijven over het programma van eisen voor levering, onderhoud en optimale duurzame smering.
- 3.4. Een potentieel nieuwe leverancier van bio-smeermiddelen kan alleen smeermiddelen leveren als de landelijk leverancier akkoord is met de benodigde specificaties die de fabrikant stelt en er een garantieregeling is. De landelijk leverancier informeert Staatsbosbeheer over nieuwe smeermiddelen leveranciers.
- 3.5. De dealers/onderhoudsbedrijven gekoppeld aan de landelijke leverancier zijn verantwoordelijk voor het volledige onderhoud van het werkmaterieel inclusief het toepassen van het smeermiddelenprotocol van Staatsbosbeheer opgenomen in het PVE van het levering-, onderhoudscontract.
- 3.6. Staatsbosbeheer kan onder verantwoordelijkheid van de dealer toestemming krijgen zelf de monsternamen uit te voeren en aan te leveren bij de dealer. Dit gaat altijd met wederzijdse toestemming.
- 3.7. De analyse uitslag wordt besproken met de contactpersoon van Staatsbosbeheer alvorens het onderhoud wordt uitgevoerd.
- 3.8. Het Staatsbosbeheerteam is verantwoordelijk voor het toezicht op de uitwisseling van werkmaterieel met derden en het voorkomen van ongewenst kwaliteitsverlies van hoogwaardige hydrauliekolie.
- 3.9. Het Staatsbosbeheerteam is verantwoordelijk voor het op tijd laten uitvoeren van het onderhoud van het werkmaterieel.
- 3.10. Het onderhoudsbedrijf registreert alle onderhoud- en smeermiddelen acties van het werkmaterieel. Als deze een kenteken of machinenummer heeft wordt deze opgenomen in

de registratie en gespecificeerd in de facturen.

4. Inhuur werkmaterieel van derden

- 4.1. Werkmaterieel van derden die individueel in terreinen van Staatsbosbeheer werken;
 - Smeermiddelen voor open smeersystemen voldoen altijd aan de biologisch afbreekbare kwaliteit en toxiciteitsniveau van het Europees Eco Label of minimaal vergelijkbaar keurmerk.
 - Smeermiddelen voor gesloten smeersystemen zijn bij voorkeur biologisch afbreekbaar.
- 4.2. Werkmaterieel van derden die hydrauliekolie uitwisselen met werkmaterieel van Staatsbosbeheer, zijn voorzien van hydrauliekolie met een gelijkwaardige technische kwaliteit en zijn daarmee uitwisselbaar zonder kwaliteitsverlies.
- 4.3. Werkmaterieel dient te allen tijde te voldoen aan de eisen die gelden voor keurmerken waar Staatsbosbeheer zich aan heeft geconformeerd (waaronder het FSC-keurmerk). Aannemers in de bosbouw behoren via ERBO-voorwaarden werkzaamheden uit te voeren.
- 4.4. Indien een aannemer wil afwijken van deze eisen, of een werkwijze heeft die een vergelijkbaar of lager risico op milieuschade geeft, kan de eigenaar een schriftelijk verzoek indienen met de argumenten, een risicoanalyse en de voorgestelde werkwijze. Dit verzoek wordt beoordeeld door een onafhankelijk beoordelingsteam bestaande uit een adviseur bedrijfsmiddelen, adviseur inkoop, adviseur kwaliteit en duurzaamheid. Zo nodig wordt de technische expertise van een fabrikant of leverancier ingeschakeld.
- 4.5. Ingeval van een aanbestedingsprocedure dient de onder 4.4 bedoelde toestemming te zijn verleend op het moment waarop de inschrijving wordt ingediend.
- 4.6. Als er (milieu) schade ontstaat door inzet van materieel van derden, en/of bij werkzaamheden die worden uitgevoerd door derden,

waarbij het materieel niet voldoet aan de gestelde milieutechnische eisen, is de eigenaar van het materieel, c.q. de verantwoordelijke uitvoerder aansprakelijk voor alle daardoor ontstane schade. De eigenaar van het materieel, c.q. de verantwoordelijke uitvoerder, is tevens aansprakelijk in die gevallen waarin een schriftelijke verklaring akkoord is bevonden, zoals omschreven onder 4.4.

- 4.7. Het beheerteam van Staatsbosbeheer van het gebied waarbinnen de werkzaamheden plaatsvinden ziet erop toe dat ingehuurd werkmaterieel voorzien zijn van de voorgeschreven kwaliteit smeermiddelen. In geval van twijfel biedt een monster analyse uitsluitel.

- Werkmaterieel betreft alle voer- en vaartuigen, tractoren en machines, zelfrijdende maaiers, gereedschappen, gemalen, pompen, molens en installaties die voor het terreinbeheer nodig zijn. Bedrijfs- en dienstauto's voor wegverkeer vallen niet onder deze categorie.

Datum van vaststellen: okt-2022

Dit beleidsdocument vervangt de versie van 2016.

Auteur: Adviseur Facilitair & Bedrijfsmiddelen onderdeel W&M

Bijlage: Afwegingskader voor uitzonderingen op inzet van bio-smeermiddelen

Het onafhankelijk beoordelingsteam, zoals genoemd in paragraaf 4.4 van het beleidsdocument 'bio-smeermiddelen voor werkmaterieel Staatsbos-beheer en derden', houdt bij de beoordeling van het verzoek van een aannemer rekening met de volgende uitgangspunten.

1. Een uitzondering kan gerechtvaardigd zijn wanneer de eis om gebruik te maken van bio-smeermiddelen in de gegeven situatie als disproportioneel moet worden beschouwd. Daarbij wordt onder meer acht geslagen op de volgende vragen.
 - a. Welke eisen en wensen zijn opgenomen in het aanbestedingsdocument?
 - b. Is er een milieurisicoanalyse opgesteld voor de toepassing?
 - c. Betreft het een incidentele klus of is het terugkerend?
 - d. Wat is de totale waarde van de opdracht afgezet tegen de kosten voor de aannemer om over te stappen op bio-smeermiddelen?
2. Slechts een hogere prijs voor de aannemer is geen geldige grondslag voor een uitzondering.
3. Indien de aannemer zich beroept op het standpunt dat geen geschikt biologisch alternatief bestaat voor de door deze aannemer gebruikte smeermiddelen, dan moet de aannemer afdoen- de aantonen en onderbouwen dat het toepassen van de voorgeschreven kwaliteit bio-smeermiddelen leidt tot schade aan het in te zetten bedrijfsmiddel. Het beoordelingsteam weegt in dat geval mee of er een bio-smeermiddel of smeermiddelen in de markt is/zijn die minimaal voldoen aan de specificaties die de fabrikant van het bedrijfsmiddel stelt aan het smeermiddel.
4. Technische aanpassingen, of (veiligheid)voorzieningen die bijdragen aan een laag milieurisico voor de toepassing kunnen een uitzondering rechtvaardigen.